

Doporučené očekávané výstupy

Osobnostní a sociální výchova
v gymnáziích

METODICKÁ PODPORA

*Osobnostní a sociální
výchova*

Osobnostní a sociální výchova

**Osobnostní
a sociální
výchova**

Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní a sociální výchova

**Osobnostní a sociální
výchova**

Osobnostní
a sociální
výchova

Doporučené očekávané výstupy

Osobnostní a sociální výchova (OSV) v gymnáziích

Celková koncepce a koordinace autorského týmu: PaedDr. Markéta Pastorová

Autoři:

Garance za VÚP: Mgr. Simona Šedá, PaedDr. Markéta Pastorová

Zpracoval: Mgr. Petr Jíša

Externí konzultanti: ředitelé a učitelé základních škol, gymnázií, zástupci nevládních neziskových organizací

Doporučené očekávané výstupy
Osobnostní a sociální výchova (OSV) v gymnáziích
je součástí publikace:

Doporučené očekávané výstupy
Metodická podpora pro výuku průřezových témat v gymnáziích
Praha, Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení
a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV),
divize VÚP. 2011, 1. vydání
ISBN: 978-80-87000-77-9

Osobnostní a sociální výchova

Úvod

Doporučené očekávané výstupy

Informační zdroje

Osobnostní a sociální výchova na gymnáziu je členěna do pěti tematických okruhů, jejichž pojetí je odlišné od zpracování pro základní vzdělávání. Na rozdíl od poměrně podrobného tematického členění Osobnostní a sociální výchovy v základním vzdělávání (do tří základních částí a celkem jedenácti tematických okruhů), jsou s ohledem na vyšší osobnostní „vypěstlost“ žáků v gymnaziálním vzdělávání tematické okruhy pojaty komplexněji a zahrnují větší množství vzájemně souvisejících témat. Jednotlivá témata se v tematických okruzích (*Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti; Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení; Sociální komunikace; Morálka všedního dne; Spolupráce a soutěž*) různě prolínají a žádné z nich není nadřazené ostatním. Záleží tedy na učiteli, jaká témata s ohledem na specifické podmínky vzdělávání (např. věk žáků, složení třídy, klima školy) zvolí v daném čase jako nejvhodnější pro rozvoj žákovy osobnosti a dosažení stanovených cílů.

Osobnostní a sociální výchova navazuje na základní vzdělávání a zaměřuje se na rozvoj osobnostních, individuálních předpokladů každého žáka, rozvoj jeho sociálních dovedností a etických předpokladů pro život ve společnosti. Základní přínos Osobnostní a sociální výchovy je i v gymnaziálním vzdělávání behaviorální, v rovině akceptovatelného chování, resp. jednání jako vědomého, chování akceptovatelného ostatními. Cílem je pak rozvoj a kultivace osobnosti žáka a zlepšování kvality jeho osobního i společenského života.

Specifičnost Osobnostní a sociální výchovy a odlišnost od ostatních průřezových témat i vzdělávacích oblastí a oborů spočívá v tom, že se „učivem“ jak na základním, tak na gymnaziálním vzdělávání stává sám žák ve svých životních či modelových situacích, stává se jím jeho chování a prožívání. Jedná se o následující podstatné odlišnosti:

- základním výstupem žáka je chování, resp. jednání (např. „znanost“/teoretická vědomost není cílem, nýbrž jen podmínkou či součástí vhodného, efektivního jednání);
- „učivo“ je individualizované a vázané na konkrétní typy osobností žáků a konkrétní situace, které ve třídě nastávají nebo které učitel záměrně vyvolává jako učební situaci;
- dosažené výstupy žáků (projevující se a sledovatelné zejména v jejich chování a jednání) nemají a ani nemohou mít „jednotnou“ podobu a vždy budou a musí být individuálně rozmanité;
- jestliže je základním výstupem „jednání v situaci“, pak předpokladem pro dosažení většiny výstupů je dovednost žáka rozpoznat, jaké chování je pro danou situaci adekvátní (např. asertivitu nelze mechanicky aplikovat ve všech situacích).

Uvedené odlišnosti se promítají i do pojetí *doporučených očekávaných výstupů*, které jsou charakterické tím, že:

- popisují ideální stav dovednosti (nepopisují její stupně, individuální varianty, hypotetické podoby apod.);
- nerozlišují věkové kategorie (v případě životních dovedností je obtížné a místy i zavádějící stanovit, která dovednost je vhodná právě pro určitou věkovou kategorii; klíčový rozdíl podobně jako v základním vzdělávání nespočívá ani tak v dosažení výstupní dovednosti, jako

spíše v motivaci a metodě práce);

- abstrahují od rozmanitosti situací a tedy i od toho, že ne v každé situaci je vhodné každé chování, výstupy proto neuvádějí opakovaně formulace „v případě potřeby“; „v situacích, kdy to přinese zúčastněným užitek“; „kdy je to efektivní z hlediska vztahů a situace“ apod.;
- neobsahují formulace typu „(žák) zná“, neboť pokud je žák schopen určité činnosti a jednání, pak je znalostní základ předpokladem (přičemž „znalost“ může být i motorická, psychosomatická apod.); doporučené očekávané výstupy vyžadující zapamatování si a reprodukci obvykle obsahují slovesa „popíše; vysvětlí“ apod.;
- jsou formulovány komplexněji, tak aby odpovídaly reálnému životu;
- zohledňují možnost odlišného vnímání životních situací na základě různých individuálních zkušeností žáků.

Doporučených očekávaných výstupů je možné u žáků dosahovat pomocí různých metodických postupů, při jejichž volbě je třeba vždy důsledně uplatňovat stejně jako v základním vzdělávání tři základní principy týkající se metod vhodných pro realizaci Osobnostní a sociální výchovy.

Tyto metody musí být:

- praktické (jsou založeny především na tom, že žáci situaci prakticky prožívají a jednají na základě konkrétních reálných skutečností);
- zosobněné (učivo, metody práce i způsob, jakým jsou aktivity reflektovány, rozvíjejí a zdokonalují žákovu osobní zkušenost s ním samým a jeho vlastním viděním světa, který ho obklopuje);
- provázející (metody nejsou direktivní; jsou spojeny s reflexí vlastních zkušeností žáka z realizovaných aktivit a s hledáním jeho vlastních cest k životnímu štěstí).

Doporučené očekávané výstupy

Tematický okruh: Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti

Charakteristika:

Tematický okruh zprostředkovává žákům především poznávání sebe sama. Sebepoznání je předpokladem pro další rozvoj vlastní osobnosti (v oblasti chování a vztahů s ostatními i v oblasti chování vůči sobě a svému zdraví), neboť díky němu je člověk otevřenější vůči sobě a svým zkušenostem, a tak se zvyšuje jeho motivace k vlastnímu rozvoji. Vyrovnané sebepojetí (způsob, jakým sami sebe vnímáme) je rovněž prevencí vůči různým závislostem a zátěžovým situacím, čímž přispívá ke zdraví, a je předpokladem pro zvládnání sociálních rolí. Tematický okruh obsahuje témata týkající se formulování vlastních cílů v různých časových perspektivách, případně „bariér“ v jejich dosažení. Zahrnuty jsou rovněž dovednosti pro učení a studium. Jedná se hlavně o tzv. metakognitivní strategie (tzn. učení o vlastním učení, mapování způsobů svého poznávání, jejich analýza a kroky ke zlepšování). Tyto dovednosti jsou v přímé vazbě na klíčovou kompetenci k učení.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- rozpozná své kvality a nedostatky v oblasti emocí a chování
- na základě vyhodnocení svých kvalit a nedostatků v oblasti emocí a chování plánuje osobní rozvoj v životě i škole, vůči sobě i ve vztazích k druhým
- uplatňuje principy zdravého životního stylu (rozpozná a podporuje vhodné, eliminuje škodlivé)
- orientuje se ve svých sociálních rolích a jejich změnách

Tematický okruh:

Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů

Charakteristika:

Tematický okruh zahrnuje témata ze čtyř oblastí. Oblast Psychohygieny je důležitá pro udržení, prohloubení nebo znovuzískání duševní rovnováhy. Vybavuje žáky metodami zaměřenými na celkovou péči o vlastní zdraví, předcházení zátěžovým situacím (např. vhodnou organizací času), pozitivní sebepojetí a myšlení a související sociální dovednosti. Do psychohygieny patří také dovednost regulace již nastalých zátěžových situací (např. relaxace, zvládnání vlastního stresu). Důležité je, aby žáci znali efektivní způsoby řešení případné dlouhodobé zátěže, která může ve svém důsledku nepříznivě působit na duševní i fyzické zdraví. Oblast seberegulace a kontrola vlastního prožívání a chování se zaměřuje na rozvoj schopnosti sebeovládání jako vědomé a volní kontroly zvýšených emocionálních reakcí v situacích nejrůznějších zátěží vyvolaných buď nelihostí, nebo nedostatkem. Oblast plánování a organizace se zaměřuje na několik hledisek, a to na hledisko času, učení, osobních cílů, vlastní činnosti ve skupině v různých rolích apod. Poslední oblast se zabývá řešením problémů v různých rolích a situacích a v mezilidských vztazích. Pro tuto oblast je důležité využívání komunikačních dovedností.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- řeší vhodnými způsoby problémy a zátěžové situace
- ovládá své emoce, případně agresivitu
- reflektuje své zvládnání situací nadřízenosti a podřízenosti
- využívá různé způsoby pro předcházení zátěžovým situacím

Tematický okruh: Sociální komunikace

Charakteristika:

Tematický okruh se zabývá specifiky verbální a neverbální komunikace. Důležitou součástí je reflexe vlastního komunikačního jednání. Proces komunikace propojuje dovednosti vytváření komunikace na straně jedné a přijímání komunikace na straně druhé. Tematický okruh rozvíjí obě tyto dovednosti. Při vytváření komunikace jsou důležité následující dovednosti: a) srozumitelnost komunikace (jak po stránce technické i obsahové i přesnosti sdělení); b) pozitivní zabarvení komunikace (je spojené s určitou otevřeností a užíváním pozitivních výroků); c) tvořivost komu-

nikace (uplatnění vlastního komunikačního stylu, smyslu pro humor, výrazovost mluvy apod.); d) efektivita komunikace (rozeznávání a využití různých komunikačních taktik - agresivní, pasivní, manipulativní, asertivní a jejich možné využití v různých situacích, obrana proti manipulaci, způsoby řešení konfliktních a problémových situací). Pro přijímání komunikace jsou důležité následující dovednosti: a) vnímání partnera (jeho soustředěné naslouchání, dávání verbální i neverbální zpětné vazby o pochopení sdělení apod.); b) porozumění komunikačním signálům (jak neverbálním, tak verbálním, porozumění kontextu komunikační situace a interpretace záměrů partnera a úskalí její subjektivitu); c) respekt (vůči názorům partnera, postojům, kultuře, regulace negativních projevů svého chování, které nerespektuje druhého - tendence k nadměrnému sebeprosazování se, skákání do řeči apod.).

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- **dekóduje verbální a neverbální komunikaci**
- **reflektuje své komunikační chování a dovednosti a vytváří svůj komunikační styl**
- **respektuje partnera v komunikaci**
- **vybírá efektivní komunikační prostředky pro různé situace**

Tematický okruh: Morálka všedního dne

Charakteristika:

Tematický okruh se vztahuje k morálce jako k hodnotové, postojové a významové dimenzi našeho života, a také k osobnímu způsobu života, smýšlení, charakteru a mravnímu chování. Jeho prostřednictvím se žáci seznamují s uplatněním mravních principů v lidském chování. Pozornost se zaměřuje jak na pojmy, tak na jednání, které je s morálkou všedního dne spojeno: spolehlivost, zodpovědnost, korektnost, takt, spravedlivost, fair play, altruismus či prosociálnost. Přírozenou součástí tematického okruhu je proto také péče o mezilidské vztahy (a může se jednat o vztahy přímo „tady a teď“ ve třídě - jejich analýza a možnosti vývoje, nebo se může jednat o budování vlastních vztahů žáků v prostředí, které znají) a vztahování se k současné době a jejím morálním dilematům. Vedle hodnocení a reflektování jde rovněž o „akční stránku“. Je třeba, aby se žáci zamýšleli nad daným jevem, navrhovali řešení konkrétních situací a prakticky si ověřovali, zda lze se situací „něco dělat“, že se lze chovat morálně i v době, která uplatňování morálních principů není nakloněna, a že přes nepříznivou situaci má smysl o morální hodnoty pečovat.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- **charakterizuje svoje pojetí morálního a amorálního chování v souvislosti s vlastní hierarchií hodnot**
- **reflektuje situace s morálním obsahem**
- **zakládá a pečuje o dobré vztahy klidem**
- **chápe morální hodnotu spolupráce, prosociálnosti**
- **reflektuje a nabízí řešení morálních dilemat**

Tematický okruh: Spolupráce a soutěž

Charakteristika:

Tematický okruh se zabývá rozvojem sociálních dovedností důležitých pro efektivní a společensky přijatelnou spolupráci. Jedná se o dovednosti: a) komunikační (naslouchání si, přesnou komunikaci, otevřenost, respekt); b) řešení problémů (vyjasňování cílů, hledání konsenzu, řešení názorových konfliktů, povzbuzování, podpora a motivování skupiny); c) organizace práce skupiny (rozdělení práce, způsoby vedení skupiny, využití potenciálu jednotlivců). Dále je pozornost zaměřena na seberegulaci, neboť pro účinnou spolupráci je podstatné umět se ovládat a „vyjít“ s druhými i přes názorové odlišnosti. Tematický okruh se také zabývá postoji obětování se skupinovým záměrem, prosociálnosti, sounáležitosti, otevřenosti a přispívání k výsledku skupiny svými kvalitami.

Na rozdíl od spolupráce je soutěž činnost, kdy pozitivní výsledek jedné strany je podmíněn negativním výsledkem strany druhé. Téma soutěže je zařazeno z hlediska mapování osobnostních předpokladů pro situace soutěže (vytrvalost, volní vlastnosti, schopnost využití povolených prostředků, vlastní bariéry v situacích konkurence a soutěže, schopnosti soustředění apod.). Dále jde o sledování vlastních reakcí, prožívání a chování v situacích před soutěží, během ní a po jejím skončení. Vedle sebereflexe je užitečné trénovat seberegulativní dovednosti (tlumení nadbytku soutěživosti, slušné chování v průběhu soutěže) a relaxační dovednosti (zklidnění, soustředění). Zásadní pozornost je věnována etickému rozměru soutěže.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- rozpoznává své vlastnosti výhodné pro spolupráci a soutěž
- přispívá k práci skupiny
- užívá sociální dovednosti vedoucí ke kooperaci
- reflektuje a ovládá své chování v situaci soutěže

Informační zdroje

BRICHČÍN, M. *Vůle a sebekontrola. Teorie, metody, experimenty*. Praha : Karolinum, 1999.

Text podává důležité informace o tom, co je vůle, volní procesy a volní vlastnosti. Přináší výsledky řady výzkumů seberegulačních procesů včetně metodiky ovlivnění. Zahrnuje i tematiku příčin poruch chování, nezávislosti jednání apod.

HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha : Portál, 2003.

Text se věnuje problematice celé sociální psychologie včetně pozorování a poznávání druhých lidí. Najdeme zde základní informace o tom, co se děje, když vnímáme druhého člověka, a jak dospíváme ke svým závěrům o něm.

HERMOCHOVÁ, S. *Skupinová dynamika ve školní třídě*. Kladno : AISIS, 2005.

Text přináší stručné základy teorie skupinové dynamiky, jevu, který prolíná i životem školních tříd. Dále vysvětluje možnosti ovlivňování skupinového života a mezilidských vztahů ve třídě a ukazuje řadu praktických aktivit k rozvoji pozitivního života skupiny/třídy.

KASÍKOVÁ, H. *Učíme se spolupráci spoluprací*. 2. vyd. Kladno : AISIS, 2010.

Text obsahuje stručné vysvětlení podstaty kooperativního učení a vymezení jeho rozdílů od učení v soutěži s druhými či učení individuálního, ale též od běžného skupinového vyučování. Definuje praktické principy kooperace a nabízí kooperativní aktivity.

KŘÍŽ, P. *Kdo jsem, jaký jsem (aktivity pro osobnostní a sociální výchovu k podpoře sebepoznání a sebepojetí)*. Kladno : AISIS, 2005.

Text zkušeného psychologa uvádí do základní teorie sebepojetí, upozorňuje na rizika práce s tímto tématem a se sebepoznáváním žáků ve škole a nabízí několik desítek prověřených aktivit napomáhajících rozvoji sebepoznání a práci s vlastním „já“.

MAREŠ, J. *Styly učení žáků a studentů*. Praha : Portál, 1998.

Text nabízí vhled do psychologie různých typů poznávání a učení u různých lidí. Zabývá se taktikami učení, rozpoznáváním učebních stylů, možnostmi jejich ovlivňování a tzv. metakognicí - poznáváním vlastního poznávání.

MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha : Grada, 2003.

Text obsahuje přehled všech důležitých komunikačních témat, která se v různých podobách komunikační praxe vyskytují. Ve vztahu k níže uvedeným textům je úvodem do „učiva“ tématu komunikace.

NOVÁK, T. *Posilněte si svoji vůli*. Praha : Grada, 2009.

Text popisuje roli vůle v osobním životě a mezilidských vztazích (zejména v rodině a výchově dětí). Ukazuje důsledky absence vůle v životě lidí a nabízí rady a praktická cvičení, jak vůli posilovat, pracovat s ní a jak řešit osobní problémy za pomoci silné vůle.

PRAŠKO, J., PRAŠKOVÁ, H. *Proti stresu krok za krokem*. Praha : Grada, 2001.

Text obsahuje část vysvětlující podstatu stresu (vč. jeho neuro-bio-psychologie), dále se věnuje konkrétním postupům umožňujícím porozumět stresorům a stresovým reakcím a konečně obsahuje doporučení, jak předcházet problémům souvisejícím se stresem.

VACEK, P. *Rozvoj morálního vědomí žáků*. Praha : Portál, 2008.

Text přehledně seznamuje čtenáře s podstatou mravní složky osobnosti a možnostmi jejího ovlivnění na základě znalosti psychologie morálky. Přináší také praktické návody, jak se v tematické orientovat a jak realizovat mravní výchovu ve škole.

VALENTA, J. *Sociální kreativita/tvořivost a osobnostní a sociální výchova. Osobnostní a sociální výchova* [online]. Metodický portál RVP, Praha : VÚP, 2010 [cit. 2011-05-25]. Dostupné z WWW:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/8481/socialni-kreativita-osobnostni-a-socialni-vychova.html/>

Text vysvětluje, co je kreativita, ale zejména, co je podstatou tzv. sociální kreativity, která je hlavním obsahem tematického okruhu „kreativita“ v Osobnostní a sociální výchově. Text uvádí řadu příkladů sociální kreativity a nastiňuje principy metodiky práce s ní ve škole.

VALENTA, J. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Kladno : AISIS, 2006.

Text podává úplný přehled didaktiky Osobnostní a sociální výchovy – cíle, témata učiva, principy, metody a formy aplikace ve školní práci. Popisuje také práci s reflexí učební zkušenosti. Obsahuje řadu příloh ukazujících praktické problémy i dobré fungování Osobnostní a sociální výchovy.

VALENTA, J. *Co je cílem hodiny osobnostní a sociální výchovy?* [online]. Metodický portál RVP, Praha : VÚP, 2010 [cit. 2011-05-25].

Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/7959/co-je-cilem-hodiny-osobnostni-a-socialni-vychovy.html/> nebo <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/7959.html>

Text uvádí základní důležité principy uvažování o cílech v Osobnostní a sociální výchově, upozorňuje na jejich praktický a činnostní charakter, ptá se po „smyslu edukačního cíle“, upozorňuje na úskalí vztahu „témata-cíle“ a ukazuje příklady cílových formulací.

VALENTA, J. *Manuál k tréninku řeči lidského těla (didaktika neverbální komunikace)*. Kladno : AISIS, 2004.

Text se zabývá speciálně komunikací prostřednictvím řeči těla, práce se zevnějškem a prostřednictvím vztahu člověka k prostoru. Popisuje témata neverbální komunikace a základní metody. Věnuje ale také pozornost běžným chybám při pozorování, vnímání a posuzování druhých lidí. Doplněn je rozsáhlým zásobníkem aktivit.

VALENTA, J. *Učíme (se) komunikovat (didaktika komunikace v rámci Osobnostní a sociální výchovy)*. 2. vyd., Kladno : AISIS, 2010.

Text vysvětluje, jak je možné pracovat s tematickým okruhem „komunikace“ v Osobnostní a sociální výchově, popisuje jeho obsah a vztahy k dalším okruhům, předkládá přehled vhodných metod a obsahuje rozsáhlý zásobník aktivit k jednotlivým tématům okruhu komunikace.

VALENTA, J. *Deset praktických principů kroskurikulárního přístupu k Osobnostní a sociální výchově* [online]. Metodický portál RVP, Praha : VÚP, 2007 [cit. 2011-05-25].

Dostupné z WWW: <http://www.rvp.cz/clanek/267/1351>

Text popisuje jakými způsoby je možno efektivně propojit učivo, jímž je „žák sám“ s učivem různých běžných školních předmětů. Definuje různé možnosti jak pro oblast hledání učiva Osobnostní a sociální výchovy v učivu ostatních vyučovacích předmětů, tak pro oblast využití aktivizačních metod, které mají potenciál pro Osobnostní a sociální výchovu.

VALENTA, J. *Dvacet mýtů o osobnostní a sociální výchově* [online]. Metodický portál RVP, Praha : VÚP, 2007 [cit. 2011-05-25]. Dostupné z WWW: <http://www.rvp.cz/clanek/267/1116>

Text předkládá dvacet rozšířených názorů a postojů, které se vztahují k Osobnostní a sociální výchově, ale nevystihují její podstatu nebo jsou dokonce mylné a všechny se objevily ve výuce v minulých letech.

VALENTA, J. *Učivo jako součást žákova života.* [online] Metodický portál RVP, Praha : VÚP, 2008 [cit. 2011-05-25]. Dostupné z WWW: <http://www.rvp.cz/clanek/267/2182>

Text se věnuje specifice učiva Osobnostní a sociální výchovy, jíž je žák sám, jeho osobnost, jeho vztahy, jeho jednání a rozdílům mezi tímto „typem“ učiva a mezi učivem formulovaným běžně ve vzdělávacích oblastech a oborech. Ukazuje možnosti „zosobnění“ učiva zejm. formou reflexí.

VALENTA, J. *Volba konkrétní metody (techniky, hry, aktivity) pro osobnostní, sociální, morální rozvoj v rámci Osobnostní a sociální výchovy* [online]. Metodický portál RVP, Praha : VÚP, 2009 [cit. 2011-05-25]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/ZVOA/3216/>

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/GVNA/3216/>

Text se zabývá způsobem uvažování nad vztahem formulace konkrétního cíle v Osobnostní a sociální výchově a volbou metody. Vysvětluje též tzv. „jádrovou činnost“, kterou by měl tvořit základní, neodmyslitelný základ učební činnosti, jejímž prostřednictvím chceme naplnit námi stanovené cíle.

VALENTA, J. *Osobnostní a sociální výchova* [online].

Dostupné z WWW: <http://pedagogika.ff.cuni.cz> ->Odkazy ->Osobnostní a sociální výchova

Text podává základní přehled důležitých jevů/pojmů týkajících se Osobnostní a sociální výchovy. Zahrnuje přehled témat, principů, vztahů Osobnostní a sociální výchovy a primární prevence, vztahů Osobnostní a sociální výchovy a jiných průřezových témat apod. Obsahuje i pravidelně inovovaný přehled literatury k tématu a informuje o možnosti studia Osobnostní a sociální výchovy (v rámci studia pedagogiky).

www.nuv.cz

www.rvp.cz

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**NÁRODNÍ ÚSTAV
PRO VZDĚLÁVÁNÍ
divize VÚP**